

חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994*

1. בחוק העונשין, התשל"ז-1977¹ (להלן – החוק העיקרי), במקום סעיף 1, וסעיפים 3 עד 34 יבוא:

החלפת סעיפים
1 ו-3 עד 34

”חלק מקדמי

פרק א': הוראות יסוד

1. אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו. אין ענישה
אלא לפי חוק
2. (א) הסמכות להתקין תקנות לביצוע חוק, כוללת אף את הסמכות לקבוע עבירות על התקנות ועונשים על עשייתן; ואולם, עונש נואסר שנקבע בתקנה, תקופתו לא תעלה על ששה חודשים, ואם נקבע עונש קנס – לא יעלה שיעורו על הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום. ענישה לפי
חיקת משנה
- (ב) תקנות שבהן נקבעו עבירות ועונשים טעונות אישור ועדה של הכנסת.
3. (א) חיקוק היוצר עבירה לא יחול על מעשה שנעשה לפני יום פרסומו כדין או יום תחילתו, לפי המאוחר. אין עונשין
למפרע
- (ב) חיקוק הקובע לעבירה עונש חמור מזה שנקבע לה בשעת ביצוע העבירה, לא יחול על מעשה שנעשה לפני פרסומו כדין או לפני תחילתו, לפי המאוחר; אך אין רואים בעדכון שיעורו של קנס החמרה בעונש.

פרק ב': תחולת דיני העונשין לפי זמן עשיית העבירה

4. נעברה עבירה ובוטל בחיקוק האיסור עליה – תתבטל האחריות הפלילית לעשייתה; ההליכים שהוחל בהם – יופסקו; ניתן גזר-דין – יופסק ביצועו; ולא יהיו בעתיד עוד תוצאות נובעות מן ההרשעה. ביטול העבירה
לאחר עשייתה
5. (א) נעברה עבירה ובטרם ניתן פסק-דין חלוט לגביה, חל שינוי בנוגע להגדרתה או לאחריות לה, או בנוגע לעונש שנקבע לה, יחול על הענין החיקוק המקל עם העושה; ”אחריות לה” – לרבות תחולת סייגים לאחריות הפלילית למעשה. שינוי חיקוק
לאחר עשיית
העבירה
- (ב) הורשע אדם בעבירה בפסק דין חלוט ולאחר מכן נקבע לאותה עבירה בחיקוק עונש, שלפי מידתו או סוגו הוא קל מזה שהוטל עליו – יהיה עונשו העונש המרבי שנקבע בחיקוק, כאילו הוטל מלכתחילה.
6. הוראות סעיפים 4 ו-5 לא יחולו על עבירה לפי חיקוק שנקבע בו או לגביו שיעמוד בתוקפו לתקופה מסוימת, או שנובע מטיבו שהוא נתון לשינויים מזמן לזמן. עבירות שהומן
גרמן

* נתקבל בכנסת ביום י"ז באב התשנ"ד (25 ביולי 1994); הצעת החוק ורברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2098, מיום א' שבט התשנ"ב (6 בינואר 1992), עמ' 115.
¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

פרק ג': תחולת דיני העונשין לפי מקום עשיית העבירה
סימן א': הוראות כלליות

7. (א) "עבירת-פנים" – העבירות לפי מקומן
- (1) עבירה שנעברה כולה או מקצתה בתוך שטח ישראל;
- (2) מעשה הכנה לעבור עבירה, נסיון, נסיון לשדל אחר, או קשירת קשר לעבור עבירה, שנעשו מחוץ לשטח ישראל, ובלבד שהעבירה, כולה או מקצתה, היתה אמורה להיעשות בתוך שטח ישראל.
- (ב) "עבירת-חוץ" – עבירה שאיננה עבירת-פנים.
- (ג) "שטח ישראל", לענין סעיף זה – שטח הריבונות של מדינת ישראל כולל רצועת מימי-החופין שלה, וכן כל-השיט וכלי-הטיס הרשומים בישראל.
8. נעברה עבירה במחדל, מקום ביצוע העבירה הוא המקום שבו היתה חובת העשייה טעונה קיום. מיקומו של מחדל
9. (א) תחולת דיני העונשין של ישראל, לרבות לענין עבירת-חוץ, אינה מסויגת על ידי דין זר או מעשה בית דין זר, אלא אם כן נקבע אחרת בחוק. תנאי התחולה
- (ב) לא תהיה העמדה לדין על עבירת-חוץ אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו בכתב, אם ראה כי יש בכך ענין לציבור.
- (ג) דיני העונשין של ישראל לא יחולו עוד על עבירה, אם האדם נשפט עליה בחוץ לארץ לפי בקשת מדינת ישראל, ואם הורשע שם – גם נשא את עונשו עליה.
- (ד) מקום שדיני העונשין של ישראל עשויים לחול מכוח מספר דרכי תחולה, תהיה תחולתם על פי התחולה הפחות מסויגת.
10. נמצא בישראל אדם שנידון בחוץ לארץ בפסק דין חלוט, על עבירה שחלים לגביה דיני העונשין של ישראל ולא נשא שם את העונש כולו, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, במקום להעמידו לדין, לבקש מבית המשפט שיוורה שהעונש שהוטל בחוץ לארץ או החלק ממנו שטרם בוצע שם, יבוצע בישראל, כאילו הוטל העונש בישראל בפסק דין חלוט; ובלבד שהעונש הכולל לא יהיה חמור מהעונש המרבי שניתן היה להטיל בשל אותה עבירה לפי דיני העונשין של ישראל.
11. נשא אדם עונש בחוץ לארץ על עבירה, או היה נתון שם במעצר בגללה, ינוכה העונש או תקופת המעצר מן העונש שעליו לשאת בישראל בשל אותה עבירה. ניכוי עונש או מעצר

סימן ב': התחולה על עבירות-פנים

12. דיני העונשין של ישראל יחולו על כל עבירת-פנים. עבירת פנים

סימן ג': התחולה על עבירות-חוץ

13. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד – עבירות נגד המדינה או העם היהודי
- (1) בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או סודותיה;

(2) סדרי המשטר שבמדינה;

(3) הפעילות התקינה של רשויות המדינה;

(4) רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות;

(5) רכוש, זכויות או פעילות תקינה של איגוד או גוף שפורטו בסעיף קטן (ג).

(ב) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירות־חוץ נגד –

(1) חיי אזרח ישראלי, תושב ישראל או עובד הציבור, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא כזה;

(2) חיי יהודי, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא יהודי, או רכוש מוסד יהודי, באשר הוא כזה.

(ג) "איגוד או גוף" לענין סעיף קטן (א) –

(1) ההסתדרות הציונית העולמית;

(2) הסוכנות היהודית לארץ ישראל;

(3) קרן קיימת לישראל;

(4) קרן היסוד – המגבית המאוחדת לישראל;

(5) גוף מבוקר, כמשמעותו בחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח–1958².

שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות איגודים או גופים נוספים לענין סעיף זה.

14. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות־חוץ נגד חיי אזרח ישראלי או תושב ישראל, גופו, בריאותו או חירותו, שהעונש המרבי עליהן הוא מאסר שנה או יותר.

עבירות נגד אזרח ישראלי או תושב ישראל

(ב) נעברה העבירה בשטח הנתון לשיפוטה של מדינה אחרת, יחולו עליה דיני העונשין של ישראל רק בהתקיים כל אלה:

(1) היא עבירה גם לפי דיני אותה מדינה;

(2) אין חל לגבי העבירה סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה;

(3) האדם לא זוכה כבר ממנה באותה מדינה או, אם הורשע בה, לא נשא את העונש שהוטל עליו בגללה.

(ג) לא יוטל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל לפי דיני המדינה בה נעברה העבירה.

15. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות־חוץ מסוג פשע או עוון, שנעברה בידי אדם שהיה, בשעת עשיית העבירה או לאחר מכן, אזרח ישראלי או תושב ישראל; הוסגר אדם מישראל למדינה אחרת בשל אותה עבירה ונתן שם את הדין עליה, לא יחולו עוד עליה דיני העונשין של ישראל.

עבירה שנעברה בידי אזרח ישראלי או תושב ישראל

² ס"ח התשי"ח, עמ' 92; התשנ"ד, עמ' 62.

(ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב) ו-1(ג) יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה; ואולם, הסייג האמור בסעיף 14(ב) לא יחול אם העבירה היא ריבוי נישואין.

עבירות נגד משפט העמים

16. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות־חוץ אשר מדינת ישראל התחייבה, באמנות בינלאומיות רב צדדיות ופתוחות להצטרפות, להעניש עליהן; והוא, אף אם נעברו בידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל, ויהא מקום עשיית העבירה אשר יהא.

(ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב) ו-3(ג), ו-1(ג) יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה.

תחולה שילוּחית

17. (א) מדינת ישראל רשאית להתחייב באמנה בינלאומית להחיל את דיני העונשין שלה על עבירות־חוץ או להחיל את הוראות סעיף 10, לבקשת מדינה זרה ועל בסיס של הדדיות, גם במקרים אחרים מאלה האמורים בסעיפים 13 עד 16, ובלבד שנתקיימו כל אלה:

(1) על העבירה חלים דיני העונשין של המדינה המבקשת;

(2) העבירה נעברה בידי אדם הנמצא בתוך שטח ישראל והוא תושב ישראל, בין אם הוא אזרח ישראלי ובין אם לאו;

(3) בכפוף למיצוי הדין בישראל כלפי האדם, תותר המדינה המבקשת, בבקשתה, על תחולת דיניה היא בענין הנדון.

(ב) לא יוטל בישראל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל לפי דיני המדינה המבקשת.

(ג) כל שאר התנאים ייקבעו באמנה.

חלק כללי

פרק ד': העבירה הפלילית והאחריות לה

סימן א': היסוד העובדתי שבעבירה

18. (א) "פרט", לענין עבירה - המעשה בהתאם להגדרתה, וכן נסיבה או תוצאה שנגרמה על ידי המעשה, מקום שהן נמנות עם הגדרת אותה עבירה.

מכנה היסוד העובדתי

(ב) "מעשה" - לרבות מחדל, אם לא נאמר אחרת.

(ג) "מחדל" - הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה.

סימן ב': היסוד הנפשי שבעבירה

19. אדם מכצע עבירה רק אם עשאה במחשבה פלילית, זולת אם -

דרישת מחשבה פלילית

(1) נקבע בהגדרת העבירה כי רשלנות היא היסוד הנפשי הדרוש לשם התהוותה; או

(2) העבירה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

20. (א) מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה:

מחשבה פלילית

(1) כוונה – במטרה לגרום לאותן תוצאות;

(2) פזיזות שבאחת מאלה:

(א) אדישות – בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;

(ב) קלות דעת – בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.

(ב) לענין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לזודאי, כמודה כמטרה לגרמן.

(ג) לענין סעיף זה –

(1) רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם;

(2) אין נפקה מינה אם נעשה המעשה באדם אחר או בכנס אחר, מזה שלגביו אמור היה המעשה להיעשות.

21. (א) רשלנות – אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד –

רשלנות

(1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור;

(2) שאפשרות גרימת התוצאות לא היתה בגדר הסיכון הסביר.

(ב) רשלנות יכול שתקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע.

סימן ג': אחריות קפידה

22. (א) אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות; ואולם, אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לבטל את האחריות בשל עבירות שחוקן טרם כניסתו לתוקף של חוק זה ונקבע בדין שאינן טעונות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות.

אחריות קפידה והיקפה

(ב) לא יישא אדם באחריות לפי סעיף זה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה; הטוען טענה כאמור – עליו הראיה.

(ג) לענין אחריות לפי סעיף זה, לא יידון אדם למאסר, אלא אם כן הוכחה מחשבה פלילית או רשלנות.

סימן ד': אחריות פלילית של תאגיד

23. (א) תאגיד יישא באחריות פלילית –

(1) לפי סעיף 22, כשהעבירה נעברה על-ידי אדם במהלך מילוי תפקידו בתאגיד;

(2) לעבירה המצריכה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות, אם, בנסיבות הענין ולאור תפקידו של האדם, סמכותו ואחריותו בניהול

היקף אחריותו הפלילית של תאגיד

עניני התאגיד, יש לראות במעשה שבו עבר את העבירה, ובמחשבתו הפלילית או ברשלנותו, את מעשהו, ומחשבתו או רשלנותו, של התאגיד.

(ב) בעבירה שנעברה במחדל, כאשר חובת העשיה מוטלת במישרין על התאגיד, אין נפקה מינה אם ניתן לייחס את העבירה גם לבעל תפקיד פלוני בתאגיד, אם לאו.

סימן ה': העבירות לפי חומרתן

24. אלה סוגי העבירות לפי חומרתן: סיווג עבירות
- (1) "פשע" – עבירה שנקבע לה עונש חמור ממאסר לתקופה של שלוש שנים;
- (2) "עוון" – עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים ושאינה עולה על שלוש שנים; ואם העונש הוא קנס בלבד – קנס העולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.
- (3) "חטא" – עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים, ואם העונש הוא קנס בלבד – קנס שאינו עולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.

פרק ה': עבירות נגזרות

סימן א': הנסיון

25. אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לכצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה. נסיון מהו
26. לענין נסיון, אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו. חוסר אפשרות לעשיית העבירה
27. הוראה שבה נקבע לעבירה עונש חובה או שנקבע לה עונש מזערי, לא תחול על נסיון לעבור אותה. עונש מיוחד על נסיון
28. מי שניסה לעבור עבירה, לא יישא באחריות פלילית לנסיון, אם הוכיח שנחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשהו. פטור עקב חרטה

סימן ב': צדדים לעבירה

29. (א) מבצע עבירה – לרבות מבצעה בצוותא או באמצעות אחר. מבצע
- (ב) המשתתפים בביצוע עבירה תוך עשיית מעשים לביצועה, הם מבצעים בצוותא, ואין נפקה מינה אם כל המעשים נעשו ביחד, או אם נעשו מקצתם בידי אחד ומקצתם בידי אחר.
- (ג) מבצע באמצעות אחר הוא אדם שתרם לעשיית המעשה על-ידי אדם אחר שעשאו ככלי בידיו, כשהאחר היה נתון במצב כגון אחד המצבים הבאים, כמשמעותם בחוק זה:

(1) קטינות או אי שפיות הדעת;

(2) העדר שליטה;

(3) ללא מחשבה פלילית;

(4) טעות במצב דברים;

(5) כורח או צידוק.

(ד) לענין סעיף קטן (ג), אם העבירה מותנית בעושה מיוחד, יהיה אדם מבצע אותה עבירה גם כאשר הייחוד מתקיים באדם האחר בלבד.

30. המביא אחר לידי עשיית עבירה בשכנוע, בעידוד, בדרישה, בהפצרה או בכל דרך שיש בה משום הפעלת לחץ, הוא משדל לדבר עבירה.

משדל

31. מי אשר, לפי עשיית העבירה או בשעת עשייתה, עשה מעשה כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו, או למנוע את תפיסת המבצע, גילוי העבירה או שללה, או כדי לתרום בדרך אחרת ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה, הוא מסייע.

מסייע

32. הסיוע לעבור עבירה, עונשו – מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה –

עונש על סיוע

(1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה – עונשו מאסר עשרים שנה;

(2) מאסר עולם – עונשו מאסר עשר שנים;

(3) עונש מזערי – עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי;

(4) עונש חובה כלשהו – הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.

33. הנסיון לשדל אדם לבצע עבירה, עונשו – מחצית העונש שנקבע לביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה –

נסיון לשדול

(1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה – עונשו מאסר עשרים שנים;

(2) מאסר עולם – עונשו מאסר עשר שנים;

(3) עונש מזערי – עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי;

(4) עונש חובה כלשהו – הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.

34. (א) משדל או מסייע לא יישא באחריות פלילית לשדול או לסיוע, או לנסיון לשדול, אם מנע את עשיית העבירה או את השלמתה, או אם הודיע בעוד מועד לרשויות על העבירה לשם מניעת עשייתה או השלמתה ועשה למטרה זו כמיטב יכולתו בדרך אחרת; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריות פלילית לעבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

פטור עקב חרטה

(ב) 'רשויות', לענין סעיף זה – משטרת ישראל, או גוף אחר המוסמך על פי דין למנוע את עשיית העבירה או את השלמתה.

א34. (א) עבר מבצע, אגב עשיית העבירה, עבירה שונה ממנה או נוספת לה, כאשר בנסיבות הענין, אדם מן היישוב יכול היה להיות מודע לאפשרות עשייתה –

עבירה שונה
או נוספת

(1) יישאו באחריות לה גם המבצעים בצוותא הנותרים; ואולם, נעברה העבירה השונה או הנוספת בכוונה, ישאו המבצעים הנותרים באחריות לה כעל עבירה של אדישות בלבד;

(2) יישא באחריות לה גם המשדל או המסייע, כעבירה של רשלנות, אם קיימת עבירה כזאת באותו יסוד עובדתי.

(ב) הרשיע בית המשפט נאשם על פי סעיף קטן (א1) בעבירה שנקבע לה עונש חובה, רשאי הוא להטיל עליו עונש קל ממנו.

34. נתון שהוא תנאי להתהוות עבירה, תהיה לו נפקות לגבי כל צד לאותה עבירה, אף אם אינו מתקיים בו; ואולם נתון אישי שנפקותו מכוח חיקוק להחמיר בעונש, להקל בו, לשנותו בדרך אחרת, או למנעו, תהיה הנפקות לגבי אותו צד בלבד שבו הוא מתקיים.

נתונים ענייניים
ואישיים

סימן ג': הוראות משותפות

34. הנסיון, השידול, הנסיון לשידול או הסיוע, לעבירה שהיא חטא אינם בני עונש.

סייג לנסיון,
לשידול ולסיוע

34. מלבד אם נאמר בחיקוק או משתמע ממנו אחרת, כל דין החל על הביצוע העיקרי של העבירה המושלמת חל גם על נסיון, שידול, נסיון לשידול או סיוע, לאותה עבירה.

סייג לנסיון,
לשידול ולסיוע

פרק ו': סייגים לאחריות פלילית

סימן א': הוראות כלליות

34. מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חוקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית.

נטל ההוכחה

סימן ב': סייגים לפלילות המעשה

34. לא יישא אדם באחריות פלילית בשל מעשה שנעשה בטרם מלאו לו שנים עשרה שנים.

קטינות

34. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שנעשה ולא היה בידו לבחור בין עשייתו לבין ההימנעות ממנו מחמת העדר שליטה על תנועתיו הגופניות, לענין אותו מעשה, כמו מעשה שנעשה עקב כפייה גופנית שהעושה לא יכול להתגבר עליה, תוך תגובה רפלקטורית או עוויתית, בשעת שינה, או במצב של אוטומטיזם או של היפנוזה.

העדר שליטה

34. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שנעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש –

אי שפיות
הדעת

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או

(2) להימנע מעשיית המעשה.

ט34. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו.

שכרות

(ב) עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעתו, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה.

(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או ככוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.

(ד) בסעיף זה, "מצב של שכרות" – מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך הוא היה חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה, להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.

(ה) סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית לא היה מודע, בשעת מעשה, לפרט מפרטי העבירה.

34. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו; ואולם, אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

הגנה עצמית

34א. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מידי להצלת חייו, חירותו, גופו או רכושו, שלו או של זולתו, מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה הנובעת ממצב דברים נתון בשעת המעשה, ולא היתה לו דרך אחרת אלא לעשותו.

צורך

34ב. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שנצטווה לעשותו תוך איום שנשקפה ממנו סכנה מוחשית של פגיעה חמורה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו, ושאנוס היה לעשותו עקב כך.

כורח

34ג. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה באחד מאלה:

צידוק

(1) הוא היה חייב או מוסמך, לפי דין, לעשותו;

(2) עשהו על-פי צו של רשות מוסמכת שהיה חייב לפי דין לצית לה, זולת אם הצו הוא בעליל שלא כדין;

(3) במעשה הטעון לפי דין הסכמה, כאשר המעשה היה דרוש באופן מידי לשם הצלת חיי אדם, שלמות גופו, או למניעת נזק חמור לבריאותו, ואם בנסיבות הענין לא היה בידו להשיג את ההסכמה;

(4) עשהו באדם בהסכמה כדין, תוך פעולה או טיפול רפואיים, שתכליתם טובתו או טובת הזולת;

(5) עשהו תוך פעילות ספורטיבית או משחק ספורטיבי, שאינם אסורים לפי דין ואינם נוגדים את תקנת הציבור, ובהתאם לכללים הנהוגים בהם.

34יד. (א) הוראות סעיפים 34, 34יא ו-34יב לא יחולו אם העושה היה מודע או אם אדם מן הישוב במקומו יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע, לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשהו, כי הוא עלול לעשותו במצב זה, ואם העמיד את עצמו בהתנהגות נשלטת ופסולה באותו מצב; ובלבד שענינו של המעשה שנעשה במצבים האמורים בסעיף 34יא או בסעיף 34יב, לא היה הצלת אינטרס הזולת.

(ב) במקרה כאמור בסעיף קטן (א), רואים את האדם כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה; נכנס אדם למצב כדי לעבור את העבירה, והיא מותנית גם בתוצאה, רואים אותו כמי שעבר את העבירה בכוונה.

34טו. הוראות סעיפים 34יא ו-34יב לא יחולו כאשר היתה מוטלת על האדם חובה על-פי דין או מכוח תפקידו לעמוד בסכנה או באיום.

יבה לעמוד
בסכנה או באיום

34טז. הוראות סעיפים 34יא ו-34יב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה.

חריגה מן
הסביר

34יז. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך.

זוטי דברים

34יח. (א) העושה מעשה בדמותו מצב דברים שאינו קיים, לא יישא באחריות פלילית אלא במידה שהיה נושא בה אילו היה המצב לאמיתו כפי שדימה אותו.

טעות במצב
דברים

(ב) סעיף קטן (א) יחול גם על עבירת רשלנות, ובלבד שהטעות היתה סבירה, ועל עבירה של אחריות קפידה בכפוף לאמור בסעיף 22(ב).

34יט. לענין האחריות הפלילית אין נפקה מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, עקב טעות בדבר קיומו של איסור פלילי או בדבר הבנתו את האיסור, זולת אם הטעות היתה בלתי נמנעת באורח סביר.

טעות במצב
משפטי

34כ. נרשא משרה שיפוטית לא יישא באחריות פלילית למעשה שעשה במילוי תפקידיו השיפוטיים, אף אם חרג בכך מתחום סמכותו.

הגנה על
רשות שופטת

פרק ז': הוראות שונות

34כא. ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין.

פרשנות

34כב. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית לעבירה אלא אם כן היא הוכחה מעבר לספק סביר.

נפקותו של
ספק

(ב) התעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, והספק לא הוסר, יחול הסייג.

34כג. באין בחוק הוראה לסתור, יחולו הוראות החלק המקדמי והחלק הכללי גם על עבירות שלא לפי חוק זה.

כלליות החלק
המקדמי והחלק
הכללי

- העברת סעיף 2 .2 סעיף 2 לחוק העיקרי יסומן ככד.
- הוספת סעיף 35א .3 אחרי סעיף 35 לחוק העיקרי יבוא:
- י' עונש חובה
ונסיבות מקלות
35א. עבר אדם עבירה ונקבע לה עונש חובה, רשאי בית המשפט להטיל עונש קל ממנו, אם שוכנע כי קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.
- תיקון סעיף 71 .4 בסעיף 71(א) לחוק העיקרי, אחרי "נקבע לעבירה עונש קנס בלבד" יבוא "או היתה העבירה עבירה של אחריות קפידה כאמור בסעיף 22(א) סיפה".
- תיקון סעיף 108 .5 בסעיף 108(ג) ו-(ד) לחוק העיקרי, במקום "לפי סעיף זה" יבוא "לפי סעיף קטן (א)";
- תיקון סעיף 499 .6 האמור בסעיף 499 לחוק העיקרי, יסומן (א) ואחריו יבוא:
- "(ב) הקושר קשר יי שא באחריות פלילית גם על עבירה שלשמה נקשר הקשר או שנעברה לשם קידום מטרתו, רק אם היה צד לעשייתה לפי סימן ב' לפרק ה'".
- תיקון חוק ההסגרה - מס' 5 .7 בסעיף 8(1) לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954,³ אחרי המלים "בחוץ לארץ" יבוא "וכן אם המבוקש נשא את עונשו מכוח האמור בסעיף 10 לחוק העונשין, התשל"ז-1977";
- תיקון חוק הפרשנות - מס' 2 .8 בחוק הפרשנות, התשמ"א-1981⁴ -
- (1) בסעיף 1 שבו, אחרי המלים "אולם על מלים וביטויים" יבוא "למעט "חטא", "עוון" ו"פשע";
- (2) בסעיף 3, במקום האמור בהגדרות "חטא", "עוון" ו"פשע" יבוא בכל אחת מהן "כהגדרתו בחוק העונשין, התשל"ז-1977";
- (3) בסעיף 22, בפסקה (3) שבו, המלים "ועל עיצום בשל עבירה עליו" - יימחקו.
- תיקון פקודת הפרשנות - מס' 13 .9 בפקודת הפרשנות [נוסח חדש]⁵, בסעיף 16, פסקה (2) - תימחק.
- תיקון חוק השיפוט הצבאי - מס' 26 .10 בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955,⁶ אחרי סעיף 15 יבוא:
- "סמכות העמדה 15א. הגשת כתב אישום בעבירה שנעברה מחוץ למדינה אשר בית דין צבאי לדיון בעבירת" מוסמך לדון בה כאמור בסעיפים 13, 14 ו-15, אינה טעונה הסכמת היועץ חוץ המשפטי לממשלה".
- תיקון החוק להארכת תוקפן של תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז-1967,⁷ בתקנה 2 שבתוספת, אחרי תקנת משנה (ה) יבוא:
- "(ו) העמדה לדיון על מעשה שבית משפט בישראל מוסמך לדון בו לפי תקנה זו אינה טעונה הסכמת היועץ המשפטי לממשלה".
- תחילה .12 תחילתו של חוק זה בתום שנה אחת מיום פרסומו ברשומות.

³ ס"ח התשי"ד, עמ' 174.

⁴ ס"ח התשמ"א, עמ' 302.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 1, עמ' 2; ס"ח התשמ"א, עמ' 302; התשמ"ב, עמ' 172.

⁶ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

⁷ ס"ח התשכ"ז, עמ' 20; התשנ"ד, עמ' 38.

- (1) במקום האמור בסעיף 19 לחוק העיקרי יבוא האמור בסעיף 34 שבסעיף 1 לחוק זה;
- (2) במקום האמור בסעיף 21 לחוק העיקרי יבוא האמור בסעיף 34 שבסעיף 1 לחוק זה;
- (3) במקום האמור בסעיף 22 לחוק העיקרי יבוא האמור בסעיף 34 שבסעיף 1 לחוק זה;
- (4) במקום האמור בסעיף 22 לחוק העיקרי יבוא האמור בסעיף 34 שבסעיף 1 לחוק זה;
- (5) במקום סעיפים 22 ו-22ג לחוק העיקרי יבוא:

22ב. הוראות סעיפים 21 ו-22א לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה.

22ג. עבר אדם עבירה שדינה עונש חובה, רשאי בית המשפט להטיל עליו עונש קל ממנו אם נהג כפי שנהג בתנאים האמורים בסעיפים 22 ו-22א, אולם חרג מן הסביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה.

22ד. (א) הוראות סעיפים 21 ו-22א לא יחולו אם העושה היה מודע או אם אדם סביר במקומו יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע, לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשהו, כי הוא עלול לעשותו במצב זה, ואם העמיד את עצמו בהתנהגות נשלטת ופסולה באותו מצב; ובלבד שענינו של המעשה לא היה הצלת אינטרס הזולת.

(ב) במקרה כאמור בסעיף קטן (א), רואים את האדם כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה מותנית גם בתוצאה; נכנס אדם למצב כדי לעבור את העבירה, והיא מותנית גם בתוצאה, רואים אותו כמי שעבר את העבירה בכוונה.

יחריגה מן הסביר
עונש מופחת
כניסה למצב בהתנהגות פסולה

14. חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו. פרסום

דוד ליבאי
שר המשפטים

יצחק רבין
ראש הממשלה

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה

